

McDONOGH, Gary Wray

1986 *Good Families of Barcelona. A social History of Power in the Industrial Era.*

Princeton. Princeton University Press. 262 pp.

Aquest llibre ens situa a la Barcelona dels segles XIX i XX. Posa en primer pla l'estudi de les «bones famílies», és a dir, d'aquelles famílies d'industrials, comerciants i banquers que durant aquest període constitueixen els principals grups de poder de la societat catalana.

La tesi principal de l'estudi és que l'èlite barcelonina fa un ús intensiu del parentiu en l'organització empresarial i en la interacció social. Família i parentiu es consideren, doncs, els elements primaris en la formació i consolidació d'aquest grup de poder, i per això el llibre està estructurat de manera que es pugui mostrar aquesta suggerent tesi, que vindrà a corroborar altres estudis fets en la mateixa línia per part de T. Hareven, L. Guiotto o I. Terrades, per exemple.

En la introducció, on es mostren els objectius de l'estudi i les línies teòrico-metodològiques, l'autor assenyala el seu desacord amb les teories situacionalistes, així com amb aquelles que emfasitzen només les diferències i les lluites de classe. Ell es vol fixar en els mecanismes de caire econòmic, polític, de prestigi social i cultural que contribueixen a constituir un grup de poder, unit mitjançant el parentiu, l'aliança i un «ethos» comú, sense oblidar el fet que, al mateix temps, aquest grup domina aspectes claus de la societat. No són, doncs, les institucions i els seus líders allò que vol estudiar, sinó el que es coneix comúment per l'èlite, aquest grup social complex, que amb el transcurs del temps acaba assolint els diferents mecanismes de dominació social. Per la seva anàlisi resulta essencial adoptar una perspectiva diacrònica, ja que assenyala estar més interessat en els processos de dominació, així com en la constitució i variacions d'aquest grup de poder, que no pas en l'anàlisi de determinades estructures o grups fixos.

Després de la introducció, l'autor presenta un esbós general del desenvolupament de Barcelona com a ciutat i de les característiques de la seva èlite. A continuació introdueix l'anàlisi del significat de la família a Catalunya, model que servirà de punt de referència a seguir per part de la gent integrant del grup de «bones famílies» barcelonines.

Els capítols IV i V són, al meu entendre, els més interessants. En ells l'autor examina els paral·lelismes entre el cicle familiar i el de les empreses. Analitza la tòpica i tan esmentada «Llei de les Tres Generacions», segons la qual l'evolució de les empreses familiars està marcada per tres

etapes, corresponents a les diverses generacions que es succeïxen en l'empresa: la del fundador, que crea i fa pujar el capital empresarial; la dels seus fills, que amb el seu esforç contribueixen a consolidar-lo, i la dels néts, que menys vinculats als objectius inicials del fundador, acaben amb la puixança econòmica de l'empresa. L'autor mostra com aquesta idea tòpica es correspon, de fet, a diferents estadis en l'organització i reproducció del capital, que troben el seu correlat en diferents estadis en l'organització i evolució de la família. Aquests dos capítols es veuen complementats amb el capítol VII, on s'analitzen les polítiques matrimonials. Aquestes contribueixen, per una banda, a atorgar prestigi a les famílies, en aconseguir determinats enllaços, i constitueixen, a més un eficaç medi de vincular les diferents famílies de l'élite mitjançant l'emparentament. S'analitzen també aquí les principals bases de la interacció social.

En el capítol VI es la «cultura de l'élite» allò que s'analitza. El llenguatge, els nivells d'educació les normes d'etiqueta, etc., posant així l'accent en com la burgesia barcelonina assimila i redefeix les normes d'educació de l'aristocràcia.

El penúltim capítol examina les imatges culturals de la burgesia barcelonina en la seva projecció ciutadana. Aquest aspecte s'analitza per mitjà de dos elements: el cementiri i el teatre del Liceu. El cementiri constitueix un reflexe viu del poder social i de les imatges urbanes; el Liceu, per la seva banda, és una projecció de les inquietuds culturals de la burgesia i una de les formes per manifestar el seu prestigi social.

En el darrer capítol es reprén de nou la discussió teòrica encetada en la introducció, i es conclou sobre la importància de la família i de la xarxa social en la conformació de les élites com a grups corporatius.

*Good Families of Barcelona* és un llibre recomanable per moltes raons. Hem intentat resumir les seves aportacions més valuoses en les línies anteriors. Es tracta, a més, d'un llibre suggerent, amè de llegir i força interessant per antropòlegs, per historiadors i també per un públic d'abast molt més ampli. Barcelona està de moda i aquest llibre arriba en un moment oportú. Esperem que ben aviat sigui traduït i es faci així més accessible als lectors catalans.